

До членовете на Научното жури

СТ А Н О В И Щ Е

от професор д-р Венцислав Петров Стоянов за книгата на гл.ас. д-р Петър Георгиев Бончовски „Свободно движение на решения (Република България и Европейския съюз)“ по повод участието му в конкурс за доцент по Граждански процес, обявен от Института за държавата и правото при БАН,област на висше образование 3. социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 право

Уважаеми членове на Научното жури,

Трудът „Свободно движение на решенията (Република България и Европейския съюз) е в размер на 331 страници. Той включва пет части и заключение като след последната част е добавена използваната литература. Първата част има характер на увод и в нея са разгледани въпросите, които обикновено се поставят в увода на едно научно съчинение- подхода на изследването, общата характеристика по

признаване и допускане на изпълнението, правните последици от признаването и преглед на актовете на ЕС и тяхното съотношение с националното законодателство. По този начин авторът е отдал необходимото значение на уводната част, която поначало присъства в научното изследване и същевременно е насочил вниманието на читателя към съществуването на труда.

Актуалността на труда е извън всякакво съмнение. Той е свързан с Европейския проект и неговата поява е в момент, в който се поставя под известно съмнение жизнеспособността на самия проект. В този смисъл трудът е не само актуален, но и полезен за правоприлагането в Европейския съюз и България.

Глава първа, както бе отбелязано е по-скоро уводна. Когато се анализират правните последици при признаване на решения авторът не навлиза в „дълбочината на лабиринта“ на научната дискуссия дали следва да се допуска действието на чуждестранното решение, така както неговите последици са възникнали в държавата по произхода, или последиците по произхода да се съобразят с националните. Като основен аргумент за този подход авторът изтъква широко коментираните теории и обосновките към тях. С оглед конкретиката на научното изследване този подход може да се приеме.

Глава втора е посветена на признаването на чуждестранните решения. Темите, предмет на обсъждане в главата са: модел на производството, предмет на производството, право на признаване и особености на производството по признаване и допускане на изпълнението на чуждестранни решения. Най-много място е отделено на последната тема, която е разгледана в няколко абзаца със съответните подзаглавия. При особеностите на производството са разгледани съотношението с общото исково производство, особени предпоставки на правото на иск, обезпечение на иска, исквата молба, съединяване на други спорове с иска за признаване, доказването и издаването на изпълнителен лист. Според автора правото на признаване „представлява възможността да се иска от държавата да санкционира чуждестранното

решение“ – стр.73. С оглед на това определение авторът приема, че правото на иск за признаване се явява задължителна форма на упражняване на правото на признаване.“ Отделно право на допускане на изпълнението не възниква, след не се предвиждат след като не се предвиждат различни от тези за признаване предпоставки“ – пак там.

В глава трета се разглеждат предпоставките за признаване на решенията. Това е най-значимата по обем част от труда. Обособени са следните раздели: стандарти за предоставяне на признаване, предпоставки за признаване на чуждестранни решения по спорове относно правоотношения с международен елемент, предпоставки за обявяване на признаване на решения по спорове относно правоотношения с трансграничен елемент, противоречие с норми от обществен ред, предпоставки за обявяване на изпълнение по Регламент Брюксел IA и предпоставки за обявяване на признаване и на изпълнение на решения по Регламент Брюксел IB. Във всеки от тези раздели са поместени точки по конкретни теми. Когато разглежда актовете, подлежащи на признаване авторът въвежда термина „решение по същество“. Така, според него подлежат на признаване не само решенията, но и всички определения, които по същество са решения относно гражданския спор и произвеждат съответните последици в държавата по произход. След този извод се изброяват и конкретни примери за актове, които подлежат на признаване. Според д-р Бончовски е без значение дали актът е постановен от редовните съдилища с обща и специализирана юрисдикция, или от особена юрисдикция, включително от арбитражен съд. Като контрапункт на признаването се поставя противоречие с норми от обществен ред. Чрез него държавата по признаването предоставя защита, когато признаваните чуждестранни съдебни актове не са съотносими към основополагащите ценностни елементи в националната правна регулация. Към това възражение се включва и противоречието с норми от публичен ред. В хода на тези разсъждения би било удачно да се изяснят критериите за норми от публичен ред, включително и чрез тълкувателни актове на съдебната практика, в т.см. ТР -14-1977- ОСГК.

Интерес представлява позицията на автора относно разпоредбата на

чл.117 т. 3 КМЧП. Според него няма пречка правото на признаване да възникне, след като не е настъпила хипотезата на чл.117 т.3 КМЧП, ако другите предпоставки са налице. Следователно ако е налице хипотезата на чл.117 т.3 КМЧП ,т.е. да има влязло в сила решение на български съд между същите страни, на същото основание и за същото искане не е допустимо да се иска признаване.

Част четвърта е посветена на производствата за обявяване на признаване и изпълнение на решенията. В нея се разглеждат разграничаване от признаване без *res iudicata*, признаване със СПН, инцидентно признаване, обявяване на изпълняемост, спиране на производството в различни хипотези, обезпечителни и привременни мерки, признаване и обявяване на изпълняемост по реда Регламент на Европейския парламент, признаване със и без СПН, обявяване на изпълняемост по реда Брюксел ІВ, искане за отказване на признаване, както и на редица други хипотези по признаване и изпълнение на решенията. Авторът е изследвал подробно разгледаните теми , като включително е отдал нужното внимание и на развитието и промените в нашето вътрешно законодателство, (има се предвид ГПК), свързани с действието на правото на Европейския съюз.

В част пета се разглеждат изпълнението на решения , удостоверени като европейски изпълнителни основания. Самото заглавие на частта не е добре граматически формулирано и създава проблем при разчитането. В тази част , най-малка по обем ,са разгледани различните изпълнения по определени решения. Авторът е анализирал изпълнението по реда на определени регламенти и механизма на признаването на решения, удостоверени като европейски изпълнителни основания.

Трудът завършва със заключение, в което са обобщени изводите от направеното изследване.

Общата оценка на представената за участие в конкурса книга е положителна. Авторът е анализирал всички съществени елементи на свободното движение на решенията. Именно с тази цел в това становище бяха подробно изброени въпросите, по които е взето отношение в труда.

Езикът, в повечето случаи, е точен и изразената мисъл ясна. Използван е богат научен апарат както на кирилица, така и на латиница. Трудът е първото по рода си изследване на поставената тема и това е достатъчно да се отчете като принос към българската правна книжнина.

Към материала могат да се отправят и някои бележки. Очевидно структурирането не е съвсем коректно, тъй като има значително несъответствие в обема на отделните части. Не е ясно защо те се наричат части, а не глави, както е прието при подобен вид изследвания. Авторът влиза на някои места в полемика с други мнения, но като цяло е възприет един повествователен стил на изложение. Читателят остава с убеждението, че книгата се доближава до коментар на европейското законодателство. Разбира се тези критични бележки не омаловажават значителните стойности на предложения научен труд.

Заключение

Научният труд „Свободно движение на решения (Република България и Европейския съюз) отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на ППЗРАСРБ и на Правилника на ИДП-БАН като хабилитационен труд за заемане на академичната длъжност „доцент“ и аз убедено препоръчвам на Научното жури да предложи на Научния съвет на ИДП-БАН да избере гл.ас. д-р Петър Георгиев Бончовски за доцент по граждански процес.

С уважение:

В. Стоянов